

Nr 43

Utlåtande i anledning av motion om samordning mellan sjukpenning och sjukbidrag.

Andra lagutskottet har behandlat en till lagutskott hänvisad motion, II:879, av herrar *Johansson* i Skärstad och *Josefson* i Arrie, i vilken hemställts "att riksdagen måtte besluta om sådan ändring av lagen om allmän försäkring att utbetalning av både sjukpenning och sjukbidrag möjliggöres då de båda förmånerna är avsedda att täcka skilda inkomstbortfall; samt att utskottet utarbetar härför erforderlig lagtext".

Gällande bestämmelser

Sjukpenning och förtidspension (sjukbidrag) enligt lagen om allmän försäkring (AFL) är samordnade så att en försäkrad vid sjukdom eller invaliditet alltid har rätt till endera av dessa förmåner. I princip skall pensioneringen avlösa sjukförsäkringen vid fall av lång varaktighet. Efter ansökan kan förtidspension beviljas retroaktivt för högst tre månader. Den i samband med pensionsbeslutet företagna omprövningen av den försäkrades placering i sjukpenningklass får emellertid inte tillbakaverkande effekt. Detta skulle kunna leda till att en försäkrad fick dubbel ersättning för arbetsförmågans nedsättning. För att förhindra en sådan effekt stadgas i 17 kap. 1 § AFL att vid den första utbetalningen av retroaktiv pension (sjukbidrag) skall från pensionsbeloppet dras av sjukpenning jämte barntillägg som utgivits för samma tid. Avräkning skall ske månad för månad. Avdraget från förtidspensionen (sjukbidraget) kan därför inte överstiga det för månaden retroaktivt tillerkända beloppet.

Den som har partiell förtidspension kan vara placerad i sjukpenningklass med hänsyn till den kvarstående arbetsförmågan. När så är fallet skall vid prövning av den försäkrades rätt till sjukpenning bedömningen av hans arbetsförmåga ske med bortseende från den nedsättning av arbetsförmågan som ligger till grund för den utgående pensionen. Den sjukpenning som kan komma att utges för annan sjukdom än den som ligger till grund för pensioneringen eller på grund av moderskap är i detta fall redan från början i princip samordnad med den utgående pensionen. Sjukpenningen och i förekommande fall barntillägg utges då vid sidan av pensionen utan att något avdrag görs på denna. I det avseendet sker ingen ändring när förtidspensionen utgår i form av sjukbidrag och detta förlängs utan ansökan. Inte ens om löpande partiell förtidspension (partiellt sjukbidrag) tillfälligt spärras, varvid det pensionsbelopp som efter spärrans hävande först utbetalas avser en eller flera månaders retroaktivtid, görs något avdrag för den sjukpenning som utgått under retroaktivtiden.

Annorlunda blir förhållandet om efter ett sjukbidrags upphörande beslut om fortsatt förtidspension (sjukbidrag) meddelas efter ansökan. Formellt är den fortsatta pensionen då en ny pension, och enligt praxis som stadsfästs genom några av försäkringsdomstolen meddelade domar har det inte ansetts möjligt att bortse härifrån vid tillämpningen av 17 kap. 1 § AFL. Även om den fortsatta pensionen skall utgå i omedelbar anslutning till det upphörda sjukbidraget kan beslutet härom komma att meddelas så sent att ett betalningsuppehåll uppkommer. Därvid kommer den fortsatta pensionens först utbetalade belopp att avse en retroaktivtid, varunder sjukpenning kan ha utgivits. Då minskas pensionens retroaktivbelopp i enlighet med paragrafens ordalydelse med den under retroaktivtiden utgivna sjukpenningförmånen även om den avser en sjukdom som inte ligger till grund för pensioneringen eller om den utgör tilläggssjukpenning vid moderskap.

Även när förtidspension (sjukbidrag) beviljas försäkrad, som inte redan åtnjuter pension, kan avdragsreglerna i 17 kap. 1 § medföra konsekvenser därigenom att avdrag från det först utbetalade pensionsbeloppet görs för sjukpenning under retroaktivtiden oavsett om den utgivits för sjukdom som ligger till grund för pensioneringen eller av annan anledning. I sistnämnda fall kan, när partiell förtidspension (partiellt sjukbidrag) beviljas, förhållandena vara sådana att rätt till sjukpenning föreligger även efter pensioneringen, ehuru vanligen med lägre belopp än tidigare på grund av den omprövning av den försäkrades placering i sjukpenningklass som sker i samband med pensionsbeslutet. När hel förtidspension (helt sjukbidrag) beviljas, upphör däremot alltid rätten till fortsatt sjukpenning, eftersom den försäkrade då nollklassas.

Motionen

I motionen anförs bl. a.

Dubbelersättning uppkommer regelmässigt då pension tillerkännes försäkrad som icke omedelbart dessförinnan åtnjutit dylik förmån. Sålunda har till den försäkrade under retroaktivtiden utgiven sjukpenning icke anpassats efter inkomstläget efter invaliditetens inträde. Syftet med bestämmelsen är att undvika ersättning i form av såväl sjukpenning som pensionsförmån vid *samma inkomstbortfall*. Annorlunda är förhållandet då fortsatt sjukbidrag beviljas efter oförändrad invaliditetsgrad. Den försäkrades klassplacering har då redan från den tid sjukbidraget första gången beviljades bestämts med hänsyn till hans — genom invaliditeten — reducerade arbetsförmåga. Sjukpenning och pension kompenserar i dylika fall *olika inkomstbortfall*. Dubbelersättning uppkommer ej vare sig under retroaktivtid eller annan tid varå pension belöper. En tillämpning i sistnämnda fall av bestämmelserna i 17 kap. 1 § måste därför leda till att den försäkrade helt eller delvis går miste om ersättning för sådant inkomstbortfall som ej kompenseras av pensionen, det vill säga samordningen skulle få ett resultat som är otillfredsställande. Ett till följd av sjukdom uppkommet inkomstbortfall täckes varken genom sjukpenning eller pension.

Denna lag har medfört icke önskvärda konsekvenser. En ändring av lagen på sådant sätt att både sjukpenning och sjukbidrag kan utgå då de avser att kompensera olika inkomstbortfall synes väl motiverad.

Framställning från riksförsäkringsverket

Riksförsäkringsverket har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 januari 1969 tagit upp samma problem som behandlas i motionen. Verket föreslår lagändring så att avdragsregeln i 17 kap. 1 § AFL inskränks till fall då sjukpenningförmånen utgivits för sådan sjukdom som ligger till grund för pensionen.

Utskottet

Enligt lagen om allmän försäkring beviljas i vissa fall förtidspension (sjukbidrag) retroaktivt. Om den försäkrade under retroaktivtiden uppburit sjukpenning skall denna enligt 17 kap. 1 § AFL avräknas då pensionen utges.

I förevarande motion kritiseras verkningarna av avräkningsregeln för försäkrade som uppburit partiellt sjukbidrag till viss tidpunkt och därefter tillerkännes fortsatt sjukbidrag (förtidspension) med retroaktiv verkan från det tidigare sjukbidragets upphörande. Om en sådan försäkrad har förvärvsarbete och är placerad i sjukpenningssklass för sin restarbetsförmåga samt uppbär sjukpenning under retroaktivtiden på grund av annan sjukdom än den som ligger till grund för sjukbidraget, avräknas enligt 17 kap. 1 § AFL denna sjukpenning vid utgivande av sjukbidraget (pensionen). Motionärerna anser detta oriktigt eftersom sjukbidraget och sjukpenningen i dessa fall kompenserar olika inkomstbortfall.

Den av motionärerna upptagna frågan har behandlats av riksförsäkringsverket i en skrivelse den 23 januari 1969 till Kungl. Maj:t. Verket föreslår att 17 kap. 1 § AFL skall ändras så att pensionen skall reduceras med sjukpenning endast om sjukpenningen utgår för samma nedsättning av arbetsförmågan som ligger till grund för pensionen. Riksförsäkringsverkets framställning remissbehandlas f. n.

Utskottet instämmer med motionärerna att den berörda avräkningsregeln bör justeras. Eftersom frågan om ändrad lagstiftning redan övervägs inom Kungl. Maj:ts kansli bör resultatet härav avvaktas. Motionen bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

att motionen II:879 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 april 1969

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand (s), Dahlberg (s), Hübnette (m), Wanhainen (s)*, Österdahl (fp), fru Grethe Lundblad (s)*, herr Axelson (fp)* och fröken Pehrsson (cp)*;

från a n d r a kammaren: herrar Gustavsson i Alvesta (cp)*, Jonsson i Mora (fp)*, Nordberg (s)*, Nilsson i Kalmar (s)*, Aldén (s)*, fru Håvik (s), herrar Olsson i Mölndal (s)* och Carlshamre (m).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.